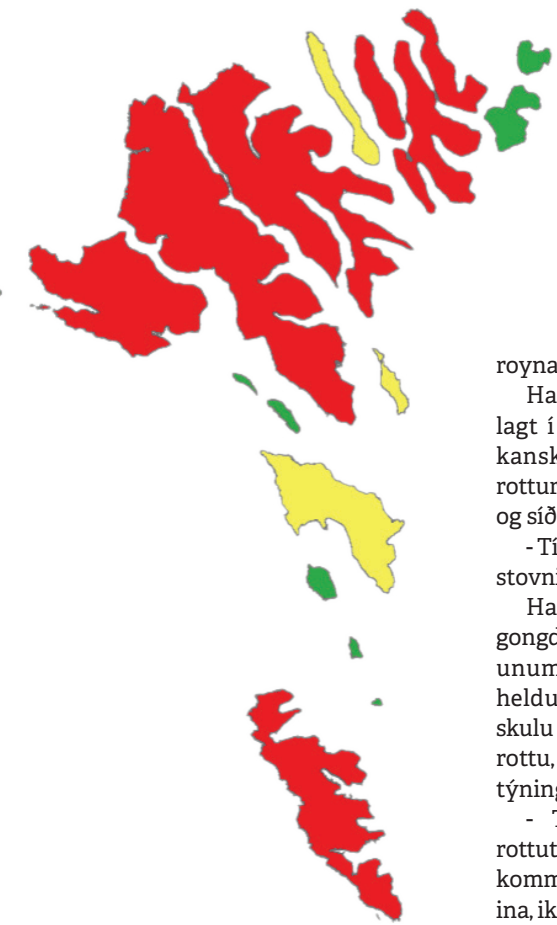

LÍTIÐ ØROYUM

Her sæst, hvar rotta er í Føroyum, og hvar hon ikki er. Oyggjarnar, har rotta er, eru vístar við reyðum. Oyggjar, ið eru rottufriar, men har ein ella nakrar fráboðanir hava verið, eru vístar við gulum og rottufriar oyggjar eru vístar við grønum. Myndin er úr álitinum um rottusþaðing í Føroyum

royna at basa rottuni við eitur.

Hann vísir á, at har eitur verður lagt í ein haga, gera aðrir hagar kanska onki við tað, og tí fara rottur altíð at yvirлива onkrastaðni, og síðani kunnu spjaða seg aftur.

- Tískil verða stór sveiggj í rottustovninum, sigur Sjúrdur Hammer.

Hann sigur, at hendan manna-gongdin munar ikki nógv í roynd-unum at basa rottuni, tí hann heldur, at tað er púra greitt, at skulu vit koma trupulleikanum við rottu, til lívs, er tað ein fortreyt, at týningin er samskipað.

- Tað er ræðiliga óheppið, at rottutýningin ikki er samskipað, og kommunurnar, sum hava ábyrgd-ina, ikki samskipa arbeiðið, og mið-víst leggja seg eftir at leggja eitur um várið, tá ið rottan er serliga illa fyri.

Sum arbeiðslagið er nú, hava vit lyndið at loypa upp frá, hvørja ferð, okkurt er á vási. Sæst rotta onkustaðni, eru vit skjót at leggja eitur út, har rotta er sædd. Men tað hjálpir ikki nógv, tá ið týningin ikki er samskipað.

Mugu vita, heldur enn gita

Tí heldur Sjúrdur Hammer, at skulu vit gera okkum nakra veruliga vón um at týna rottuna, er tað neyðugt at vit útvega okkum størri vitan um hana.

Í hesum sambandi heldur hann, at peningur eigur at verða settur av til at kanna, hvussu stórir stovnurin er, og hvat rotta livir av.

Eini viðurskifti, tað eisini er neyðugt at kanna, er, hvussu høgt uppi rotta er.

- Er tað so, at rottan heldur seg undir 200 metra hædd, ella undir 300 metra hædd, er tað burturspilt at leggja rottueitur heilt uppi í hæddunum, heldur lívfrøðingurin.

- Sum støðan er nú, vita vit lítið um, hvussu stórir rottustovnurin er, hvar rottan livir, hvat hon livir av, og hvussu hon flytir seg ímillum øki.

Tí kundi hann hugsa sær, at

kanningar verða settar í verk, har rottur verða fangaðar, merktar, eisini við sendarum, og síðani sleptar útaftur.

- Tað kann geva okkum eina góða fatan av, hvussu stórir stovnurin er, og hvar, og hvussu, rotta ferðast, og, hvussu gongdin er í stovninum frá ári til ár.

Tá ið vit hava útvegað okkum ta vitanina, fáa vit eisini gjørt týningararbeiðið nógv effektivari og miðvísari, enn vit gera nú, har hvør arbeiðir í sínum lagi.

- Vit kunni eisini læra av teimum royndum, onnur hava gjørt, og tær vísa okkum, at tað eru ávís viðurskifti, sum hava týdning fyri, hvussu rottan spjaðist. Hann sigur, at tað er við burturkast, farmi, fóðuri, og øðrum, sum verður flutt regluliga ímillum oyggjar, at rotta spjaðist.

Og sum støðan er nú, er tað ongin, sum kann áleggja teimum, sum selja fóður, og fáast við annan flutning, at hava serliga manna-gongdir fyri at forða fyri rottusþaðing.

Eftir lógini, sum nú er, eru tað kommunurnar, ið hava ábyrgdina, og Búnaðarstovan, sum hevur eftirlitið og skal samskipa arbeiðið.

Men tað er púra tilvildarligt, hvussu nógv kommunurnar gera við hetta, tað veldst alt um, hvussu iðin, umsjónarmaðurin hjá komm-ununi er.

- Tað er heldur ikki serliga álítandi, at kommunurnar hava ábyrgdina av økinum, tí svíkur ein kommuna sítt arbeiði á hesum øki, rakar tað grannakommunurnar.

Men tí heldur hann eisini, at vit eiga at hava ein almennan stovn, sum hevur ábyrgdina av hesum øki.

Hann heldur, at tað hevur týdning, tí vit vita av royndum, hvørjar vanlukkligar avleiðingar, rottan kann fáa fyri eitt øki.

Eitt dømi um tað, er av Viðareiði, og aðrastaðni, har rottan hevur oytt lundan.

Bøndur kunnu vera ein orsök til at rottan nøríst

Eg viljin til staðar, eri eg sannførdur um, at tað ber til at oyða rottuna í Føroyum, sigur lívfrøðingur

ÁKI BERTHOLDSSEN

Ein tann fremsta orsøkin til, at tað er so nógv rotta í haganum, kann saktans vera, at teir eru yvirskikipaðir.

Tað heldur Sjúrdur Hammer, lívfrøðingur.

Og tað sigur hann, nú nógv hevur verið frammi um, at tað er so nógv rotta í haganum. Men hann sigur eisini, at í roynd og veru vita vit onki um tað, tí tað er ikki kannað.

Men er hetta so, heldur hann, at ein sannlíkt orsök til tað, er, at hagin er yvirskipaður

- Í fleiri ár hevur verið víst á, at nógvir hagar í Føroyum nið-urpíndir av ov nógvum seyði. Hetta er serliga galdandi í Suð-uroy og Sandoy, sigur Sjúrdur Hammer.

Hann sigur, at ein avleiðing av hesum kann vera, at seyðurin er minni og verri fyri enn seyður aðrastaðni.

Í roynd og veru ivast hann ikki í, at yvirskipaðir hagar eru við til at halda liv í rottuni.

Lívfrøðingurin sigur, at so vítt hann veit, eru hesi viðurskifti ikki kannað, men hann metir, at tess minni og ósunnari seyður er, tess størri er vandin eisini fyri at hann doyr um veturin og deyðsseyður er eitt sera týdningarmikil føði hjá

rottuni í haganum.

- Í roynd og veru er talan um, at ein heil koloni av rottum kann taka seg upp av tí tilfeinginum sum ein deyðsseyður er.

Negativ ringrás

Sjúrdur Hammer sigur, at somuleiðis vita vit ov ov lítið um, hvørja ávirkan yvirskipan hevur fyri haruna.

Men vit kunnu ímynda okk-um, at er tað lítið av føði hjá seyði, er tað eisini lítið av føði hjá haruni.

- Men samstundis fáa vit kanska eina negativa, vistfrøð-iliga ringrás, har ov nógv at seyði í einum haga, viðførir meir deyðsseyð, sum viðførir meira rottu, sum so aftur ávirkar harustovnin negativt.

Sjúrdur Hammer ásannar, at hetta eru meiri tankar enn tað er vísindaliga grundað, men hann heldur, at tað er nógv størri vandi fyri, at ein yvirskipaður hagi førir nógv rottu við sær, enn at tað er haran, sum elur rottu upp á seg.

Hann sigur, at í hesum sam-bandi kundi eisini verðið kann-að um yvirskipaðir hagar eisini ala aðrar ránsfuglar afturat sær. Í hesum sambandi vildi hann mett, at tað eisini er meiri til av ravn og kráku í hagum, sum eru yvirskipaðir.

Lívfrøðingur heldur, at tað er nógv størri vandi fyri, at ein yvirskipaður hagi er orsøkin til, at rotta nøríst, enn at tað er haran, sum elur rottu upp á seg